

Sygn. akt I Ca 262/13

POSTANOWIENIE

Dnia 24 lipca 2013 r.

Sąd Okręgowy w Sieradzu Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący SSO Elżbieta Zalewska-Statuch

Sędziowie SSO Antoni Smus

SSO Iwona Podwójniak

Protokolant sekretarz sądowy Elwira Kosieniak

po rozpoznaniu w dniu 24 lipca 2013 r. w Sieradzu

na rozprawie sprawy

z wniosku Z. S.

z udziałem U. G., B. S. i W. S.

o stwierdzenie nabycia spadku

na skutek apelacji uczestników B. S. i R. S.

od postanowienia Sądu Rejonowego w Wieluniu

z dnia 2 kwietnia 2013 r. sygn. akt I Ns 149/13

postanawia:

oddalić obie apelacje.

Sygn. akt I Ca 262/13

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 8 kwietnia 2013 roku Sąd Rejonowy w Wieluniu w sprawie I Ns 149/13 stwierdził, że spadek po zmarłym w dniu 13 września 2007 roku

w W., ostatnio tam stale zamieszkałym Z. S., synu P.

i E. nabył w całości syn Z. S. syn W. i Z. na podstawie testamentu notarialnego sporządzonego przed notariuszem I. K. w dniu 26 kwietnia 2005 roku w Kancelarii Notarialnej w W., otwartego i ogłoszonego w Sądzie Rejonowym w Wieluniu w dniu 23 stycznia 2013 roku w sprawie I Ns 35/13 oraz ustalił, że koszty postępowania sądowego ponoszą zainteresowani w zakresie dotychczas przez nich wydatkowanym.

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd Rejonowy oparł na ustaleniach, które Sąd Okręgowy w całości podziela i przyjmuje za własne, a których istotne elementy przedstawiały się następująco:

W dniu 26 kwietnia 2005 roku Z. S. sporządził przed notariuszem I. K. w Kancelarii Notarialnej w W. testament nr rep.(...)na mocy którego powołał do całego spadku jako jedynego spadkobiercę swojego syna Z. S., syna W..

Spadkodawca w testamencie pozbawił swoje dzieci: R. S., syna L., U. G., córkę L. i B. S., córkę L. zachowku, wskazując, iż uporczywie nie dopełniali oni względem niego obowiązków rodzinnych, nie kontaktowali się z nim osobiście, listownie, telefonicznie, nie interesowali się jego stanem zdrowia, nie opiekowali się nim w trakcie choroby i pobytu w szpitalu.

Z. S. zmarł w dniu 13 września 2007 roku w W.. Ze spadkobierców ustawowych pozostawił po sobie żonę W. S., synów: Z. S. i R. S. oraz córki B. S. i U. G.. Prócz testamentu notarialnego z dnia 26 kwietnia 2005 roku spadkodawca innych testamentów nie pozostawił.

Nikt ze spadkobierców spadku nie odrzucił, ani nie przyjął z dobrodziejstwem inwentarza. Nikt nie zrzekł się dziedziczenia, nikt nie został uznany za niegodnego.

Testament sporządzony przed notariuszem I. K. został otwarty i ogłoszony w Sądzie Rejonowym w Wieluniu w dniu 23 stycznia 2013 roku w sprawie o sygn. akt I Ns 35/13 a w skład spadku nie wchodzi gospodarstwo rolne.

Mając na uwadze powyższe Sąd Rejonowy w sytuacji gdy żadne z uczestników postępowania nie zarzuciło, że testament notarialny z dnia 26 kwietnia 2005 roku jest nieważny z powodu wad oświadczenia woli spadkodawcy (art. 945 k.c.) nie badał w tym zakresie przesłanek nieważności testamentu. Pole kognicji sądu nie obejmuje bowiem możliwości uwzględnienia z urzędu nieważności testamentu spowodowanej wada oświadczenia woli (vide komentarz do art. 945 k.c. - Jerzy Ciszewski, Jakub Knabe Lex Polonica).

Jeżeli zaś chodzi o zdolność testowania spadkodawcy to Sąd z urzędu dokonał takiej oceny i nie znalazł podstaw do jej zakwestionowania. Zgodnie z art. 944 § 1 i 2 k.c. ważny testament może sporządzić tylko osoba mająca pełną zdolność do czynności prawnych i nie można sporządzić testamentu przez przedstawiciela. Z treści testamentu notarialnego w sposób nie budzący żadnych wątpliwości wynika, że testament został sporządzony osobiście przez spadkodawcę, który przed notariuszem oświadczył, iż posiada pełną zdolność do czynności prawnych. Podkreślić także i w tym miejscu należy, iż nikt z uczestników postępowania nie kwestionował tych okoliczności.

W ocenie Sądu nie ma również żadnych przesłanek uzasadniających twierdzenie, iż testament nie został sporządzony w jednej z form przewidzianej przez przepisy prawa spadkowego. Spadkodawca sporządził testament notarialny. Wymagania dotyczące tej formy testamentu zostały w sposób szczegółowy określony w ustawie - Prawo o notariacie (Dz. U. z 2008, Nr 189, poz. 1158 ze zm.) Warunkami koniecznymi dla ważności testamentu sporządzonego w formie aktu notarialnego jest jego odczytanie (art. 94 § 1 zd. 1 ustawy), zamieszczenie wzmianki o odczytaniu (art. 92 § 1 pkt. 7 w/w ustawy), umieszczenie daty sporządzenia aktu, oznaczenie osoby notariusza i spadkodawcy.

Sąd podniósł, iż dokładna analiza przedłożonego przez wnioskodawcę testamentu daje podstawę do przyjęcia, iż testament spadkodawcy został sporządzony w wymaganej przez prawo formie aktu notarialnego. Został on bowiem odczytany, opatrzony datą oraz podpisami spadkodawcy i notariusza.

Również treść testamentu nie budzi w ocenie Sądu żadnych wątpliwości. Zawarte w nim sformułowania są jasne i jednoznaczne.

Analizując treść testamentu Sąd uznał bez wątpliwości, iż wolą spadkodawcy było powołanie do całości spadku wnioskodawcy Z. S.. Podkreślić w tym miejscu należy, iż żadne z uczestników nie kwestionowało w tym zakresie ostatniej woli spadkodawcy. Zarówno R. S., jak i U. S., oświadczyli, iż szanują wolę ojca. Podnoszona zaś przez nich okoliczność, iż takie rozrządzenie testamentowe jest niesprawiedliwe nie ma znaczenia prawnego dla ustalenia kręgu spadkobierców testamentowych. Podobnie należy ocenić zarzuty stawiane przez uczestników dotyczące nieprawdziwości wskazanych przez spadkodawcę okoliczności uzasadniających wydziedziczenie.

Okoliczności wskazane przez spadkodawcę uzasadniające pozbawienie spadkobiercy prawa do zachowku, a kwestionowane w niniejszej sprawie przez uczestników postępowania - nie są badane przez Sąd w toku postępowania

o stwierdzenie nabycia praw do spadku. Postępowanie o stwierdzenie nabycia spadku ma na celu ustalenie, czy osoba wskazywana we wniosku jako spadkodawca zmarła oraz kto i na jakiej podstawie jest jej spadkobiercą, a ponadto - jeżeli spadek został otwarty przed 14 lutego 2001 r. - czy w skład spadku wchodzi gospodarstwo rolne oraz kto ze spadkobierców powołanych do spadku z ustawy odpowiada warunkom do jego dziedziczenia. (art. 670 k.p.c).

Obowiązek zbadania, kto jest spadkobiercą, dotyczy spadkobierców zarówno powołanych do spadku z ustawy, jak i z testamentu. W przypadku dziedziczenia testamentowego konieczne jest wstępne stwierdzenie, czy spadkodawca pozostawił testament, następnie jego otwarcie i ogłoszenie oraz ewentualne zbadanie zarzutów kwestionujących jego ważność lub skuteczność. Natomiast okoliczności dotyczące kwestionowania przyczyn pozbawienia prawa do zachowku spadkobiercy ustawowego nie są objęte zakresem kognicji Sądu w postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku. Spadkobierca wydziedziczony w testamencie, któremu już z innych przyczyn nie służy roszczenie o zachówek, może w celu ochrony innego interesu prawnego - żądać ustalenia, że wydziedziczenie jest bezpodstawne. Może to czynić w postępowaniu o zachówek, (wyrok SN z 9 grudnia 1974 r., I CR 873/74, LexPolonica nr 311931).

Zważając na powyższe Sąd uznał, iż testament notarialny z dnia 26 kwietnia 2005 roku sporządzony przez spadkodawcę Z. S. nie jest obarczony nieważnością z art. 945 k.c, został sporządzony w formie przewidzianej przez przepisy prawa, a jego zawartość nie budzi wątpliwości.

Zgodnie z treścią testamentu Sąd stwierdził zatem, że spadek po zmarłym Z. S. nabył w całości wnioskodawca, o czym orzekł jak w punkcie 1 postanowienia.

Orzekając o kosztach Sąd miał na uwadze, że w postępowaniu nieprocesowym, odmiennie aniżeli w procesie, obowiązuje zasada wyrażona w treści § 1 art. 520 k.p.c, co do ponoszenia przez każdego uczestnika tego postępowania wszystkich kosztów, jakie związane są z jego udziałem w konkretnej sprawie. Oznacza to, że każdego uczestnika postępowania obciążają koszty dokonanej przez niego czynności oraz czynności podjętej w jego interesie. Od zasady tej, co prawda, ustawodawca dopuszcza wyjątki polegające na rozdzieleniu obowiązku ponoszenia kosztów pomiędzy poszczególnych uczestników

postępowania - § 2 i § 3 art. 520 k.p.c, jednak zachodzi to wówczas, gdy uczestnicy są w [różnym stopniu zainteresowani wynikiem postępowania lub gdy ich interesy są sprzeczne.

Żaden z tych wyjątków nie ma miejsca w przedmiotowej sprawie. Podkreślić bowiem należy, iż w sprawach o stwierdzenie nabycia spadku, w których zazwyczaj interes ^ wszystkich uczestników jest zbieżny. Oczekują oni bowiem na orzeczenie o stwierdzeniu nabycia spadku, niezależnie od tego, czy sami - i w jakim udziale - dziedziczą spadek. Interesu osób należących do kręgu spadkobierców ustawowych i testamentowych są zatem wspólne i niesprzeczne. (vide uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 19.11.2010r., III CZ 46/10 , OSNC 2011, Nr 7-8, poz.88).

Mając powyższe na uwadze Sąd orzekł, jak w punkcie 2 postanowienia - na podstawie art. 520 § 1 k.p.c.

Z rozstrzygnięciem Sądu nie zgodzili się uczestnicy B. S. i R. S., kwestionując dokonane przez spadkodawcę ich wydziedziczenie na podstawie wskazanych przez zmarłego przyczyn, którym odmawiają waloru prawdziwości.

Rozpoznając apelację Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacje nie są zasadne, gdyż zaskarżone orzeczenie odpowiada prawu.

W sytuacji nie kwestionowania przez skarżących ważności testamentu prawdziwość przyczyn wydziedziczenia rozumianego jako pozbawienie prawa do zachowku nie podlega badaniu w toku postępowania o stwierdzenie nabycia spadku.

Jeżeli skarżący kwestionują zasadność wydziedziczenia, uznając je za dokonane z naruszeniem przepisów art. 1008-1011 kc to swoich praw mogą dochodzić w trybie procesu wytaczając powództwo o zachówek z powołaniem

się na bezpodstawność wydziedziczenia i dopiero w takim postępowaniu Sąd dokonuje oceny skuteczności przyczyn wydziedziczenia wskazanych przez spadkodawcę w treści testamentu.

Rację ma bowiem Sąd Rejonowy, iż w ramach postępowania o stwierdzenie nabycia spadku Sąd ma jedynie kompetencje do badania czy osoba wskazana we wniosku zmarła oraz kto i na jakiej podstawie po niej dziedziczy.

Przy braku innych zarzutów apelacje jako bezzasadne podlegały oddaleniu na podstawie art. 385 kpc w związku z art. 13 § 2 kpc.